

Затверджено
рішенням Бібрської міської ради
№ __ від 02.05.2025
Бібрський міський голова

_____ Роман Гринус
М.П.

Програма

**заходів із пошуку, ексгумації, перепоховання жертв воєн, політичних репресій
та учасників визвольної боротьби, упорядкування їхніх могил на території
Бібрської міської територіальної громади на 2025–2026 роки**

I. Загальні положення

Програму розроблено з метою підведення сталої фінансової основи у справі опіки над похованнями жертв воєн, політичних репресій та учасників визвольної боротьби, їх упорядкування у Бібрській міській територіальній громаді на найближчі роки.

Пошана до могил є однією з ознак зрілого та цивілізованого суспільства. Правильно сформоване національне-патріотичне виховання важливе у контексті вироблення належної опірності до ворожих впливів у молодого покоління, що особливо актуально в період агресії сусідньої держави.

Бібрська міська територіальна громада має значний потенціал у цьому. На її теренах розгорталося чимало історичних подій першої половини й середини ХХ століття.

Практично в кожному більш-менш значному населеному пункті громади існують символічні «Могили борців за волю України», споруджені в патріотичному пориві на межі 1980–1990-х років, але які, на жаль, не завжди належно доглянуті у наш час.

На території Бібрської міської територіальної громади є багато місць, пов'язаних з історією збройної визвольної боротьби за незалежність України, такі як місце загибелі і могила Юліана Головінського, місце загибелі і могила Григорія Пісецького, символічна могила-меморіал Романівської «Залізної сотні», поховання воїнів УГА і УПА тощо.

Частина таких поховань досі відомі лише окремим мешканцям громади, не впорядковані та не пошановані належним чином. Також усі вони досі не мають належного їм статусу пам'яток історії.

Усе це сукупно вимагає низки заходів із впорядкування та вшанування багатьох відомих поховань і місць пам'яті, виявлення і впорядкування досі малознаних.

Отож наступним етапом, після їх виявлення, первинної інвентаризації, впорядкування і, за необхідності, перепоховання, буде робота над укладенням облікової документації на зазначені об'єкти як на щойно виявлені об'єкти культурної спадщини з подальшим пропонуванням їх для внесення до Державного реєстру нерухомих пам'яток та паспортизацією.

Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» (п. 1 «б» пп. 5 ст. 31; п. «б» пп. 10 ст. 32; п. 1 пп. 10 ст. 44; п. 37 ст. 26; п. 1 пп. 24 ст. 43; п. 1 пп. 14 ст. 44) функції забезпечення охорони, збереження й використання пам'яток історії та культури покладено на органи місцевого самоврядування, що передбачає розроблення та реалізацію цілого комплексу заходів за участю ОМС, виконавчої влади, депутатів, громадських організацій, суб'єктів господарювання, мешканців громади, що гарантуватимуть охорону пам'яток історії та культури, збереження та використання культурної спадщини громади.

Водночас, на території громади є певна кількість поховань радянських військовослужбовців та співробітників репресивних органів. Більшість із них містяться на кладовищах, проте три досі перебувають у центральній частині відповідних населених пунктів, зокрема у с-щі Нові Стрілища та с. Ходорківці.

Окрім того, шість таких поховань залишаються із чинним статусом «пам'ятки історії», проте є пропозиції щодо занесення їх до Державного реєстру нерухомих пам'яток України як об'єктів, які є символікою комуністичного тоталітарного режиму відповідно до Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» та символікою російської імперської політики відповідно до Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії».

Остаточне прибрання з громадського простору населених пунктів України в цілому і Бібрської МТГ, зокрема, символів радянського минулого – в контексті загальнонаціональної політики декомунізації та деколонізації.

Таким чином, усі поховання мають бути належно впорядковані. Водночас, у справі їх подальшого публічного вшанування й включення до об'єктів національної пам'яті варто розрізняти між кількома категоріями загиблих:

- земляками, уродженцями чи колишніми мешканцями певного населеного пункту – загиблими під час війни, збройної визвольної боротьби за незалежність України, міжетнічних протистоянь, від політичних репресій тоталітарної влади тощо – пам'ять про яких слід зберігати і шанувати;
- воїнами різних армій, що полягли у воєнному протистоянні в боях за цей населений пункт чи в його околицях і нащадки яких бажали б знати, що їхні останки належно пошановано (незалежно

від того, на чий стороні вони воювали – і це звичайна практика в цивілізованих суспільствах) і, ймовірно, колись бажатимуть їх відвідати;

- співробітниками та військовослужбовцями репресивних органів тоталітарних режимів, що втратили життя під час каральних операцій проти бійців місцевого руху опору, проте їх останки має бути поховано в належному місці.

II. Визначення проблеми, на розв'язанні якої Програма спрямована

Програма спрямована на розв'язання проблеми впорядкування поховань на території Бібрської міської територіальної громади, що є об'єктами національної пам'яті, зокрема в контексті пошуку та ексгумації останків жертв воєн, належного вшанування героїв національної боротьби, а також у контексті загальнонаціональної політики декомунізації та деколонізації щодо поховань останків представників репресивних органів тоталітарних режимів.

III. Мета, завдання та пріоритети програми

Основна мета Програми – реалізація державної політики у сфері національної пам'яті на території Бібрської міської територіальної громади.

Основним завданням реалізації Програми є збереження національної пам'яті, пошук, ексгумація, перепоховання жертв воєн, політичних репресій та учасників визвольної боротьби, упорядкування їхніх могил на території Бібрської міської територіальної громади, зокрема:

- впорядкування поховань учасників національно-визвольної боротьби (Українських січових стрільців, воїнів УГА, воїнів УПА), жертв воєн, депортацій, політичних репресій та символічних могил;

- пошук місць поховання, ексгумація та перепоховання учасників національно-визвольної боротьби;

- завершення процесів декомунізації і деколонізації. Ексгумація та перепоховання радянських військовослужбовців часів Другої світової війни і повоєнного періоду.

Основними пріоритетами Програми є:

- забезпечення виконання робіт з виготовлення облікової документації на об'єкти культурної спадщини та на об'єкти природно-заповідного фонду;

- забезпечення досліджень та розроблення науково-проектної документації на першочергові протиаварійні та реставраційні роботи на найбільш цінних пам'ятках;

- забезпечення виконання першочергових протиаварійних та консерваційних робіт на найбільш цінних пам'ятках;

- розробка першочергових фінансово-економічних заходів щодо збереження та охорони найбільш цінних пам'яток громади на основі поєднання можливостей бюджетів усіх рівнів, внутрішнього фінансово-економічного потенціалу нерухомих пам'яток, приватних коштів власників та користувачів пам'яток.

IV. Фінансове забезпечення Програми

Фінансове забезпечення Програми здійснюється з урахуванням реальних можливостей місцевого бюджету, співфінансування з інших джерел, не заборонених законодавством.

V. Очікувані результати виконання Програми

Виконання програми дасть поштовх до усвідомлення громадою необхідності збереження національної пам'яті, стане важливим чинником належного патріотичного та історико-культурного виховання нинішнього і майбутнього поколінь, а також дозволить завершити заходи з декомунізації та деколонізації публічного простору громади.

Реалізація заходів Програми дасть змогу:

- утримувати поховання та символічні могили борців за незалежність України у впорядкованому й доглянутому стані;

- віднайти певну кількість досі невідомих чи занедбаних поховань борців за незалежність України, впорядкувати їх, а за потреби – перепоховати;

- перенести відомі поховання з центральної частини населених пунктів на кладовища перенесених поховання.

Окрім того, у дальшій перспективі втілення Програми дозволить місцевій громаді набути нових рис, характерних для більшості цивілізованих суспільств та залучити певне число відвідувачів до громади за напрямком мілітарного та ностальгійного туризму.

VI. Координація та контроль за ходом виконання Програми

Функції з координації виконання заходів Програми покладаються на Виконавчий комітет Бібрської міської ради.

Додаток 1 до Програми

Паспорт Програми заходів із пошуку, ексгумації, перепоховання жертв воєн, політичних репресій та учасників визвольної боротьби, упорядкування їхніх могил на території Бібрської міської територіальної громади на 2025–2026 роки

1	Ініціатор розроблення Програми	Виконавчий комітет Бібрської міської ради Львівського району Львівської області	
2	Дата і номер документа про затвердження Програми	Рішення Бібрської міської ради № 2596 від 10.12.2021 «Про затвердження Порядку розроблення місцевих (бюджетних) цільових програм, моніторингу та звітності щодо їх виконання», Рішення міської ради № __ від 02.05.2025 «Про затвердження Програми заходів із пошуку, ексгумації, перепоховання жертв воєн, політичних репресій та учасників визвольної боротьби, упорядкування їхніх могил на території Бібрської міської територіальної громади на 2025–2026 роки»	
3	Розробник Програми	Виконавчий комітет Бібрської міської ради	
4	Відповідальний виконавець Програми	Виконавчий комітет Бібрської міської ради, КП ЛОР «Доля»	
5	Учасники Програми	Виконавчий комітет Бібрської міської ради, КП ЛОР «Доля», комунальні підприємства, заклади освіти і культури громади, БФ «Спадщина.УА»	
6	Термін реалізації Програми	2025–2026 роки	
7	Фінансування Програми	Місцевий бюджет Бібрської міської територіальної громади, інші джерела незаборонені законодавством	
8	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Програми, всього	2025 рік	2026 рік
		32, 685 тис. гривень	У межах бюджетних призначень
	у тому числі:		
8.1	коштів місцевого бюджету	32, 685 тис. гривень	
8.2	коштів інших джерел (вказати)	0,0 тис. гривень	

Бібрський міський голова

Роман ГРИНУС

Додаток 2 до Програми

Ресурсне забезпечення Програми заходів із пошуку, ексгумації, перепоховання жертв воєн, політичних репресій та учасників визвольної боротьби, упорядкування їхніх могил на території Бібрської міської територіальної громади на 2025–2026 роки тис. грн

Обсяг коштів, які пропонується залучити на виконання Програми	Усього витрат на виконання Програми		
	2025	2026 *	Всього
Обсяг ресурсів, усього, у тому числі:	32,685	В межах бюджетних призначень визначених місцевим бюджетом на відповідний бюджетний період	32,685
Місцевий бюджет:	32,685	В межах бюджетних призначень визначених місцевим бюджетом на відповідний бюджетний період	32,685
Інші джерела незаборонені законодавством	0,0	0,0	0,0

*кошти будуть передбачатися при формуванні місцевого бюджету на відповідний бюджетний період

Бібрський міський голова

Роман ГРИНУС

Додаток 3 до Програми

Перелік завдань, заходів та показників Програми заходів із пошуку, ексгумації, перепоховання жертв воєн, політичних репресій та учасників визвольної боротьби, упорядкування їхніх могил на території Бібрської міської територіальної громади на 2025–2026 роки

№	Назва завдання	Перелік заходів завдання	Показники виконання заходу, один. виміру	Виконавець заходу показника	Фінансування		Очікуваний результат
					Джерело	Обсяги, тис. грн	
2025 рік							
1	Збереження національної пам'яті, пошук, ексгумація, перепоховання жертв воєн, політичних репресій та учасників визвольної боротьби, упорядкування їхніх могил на території Бібрської МТГ	Захід 1. Впорядкування поховань учасників національно-визвольної боротьби (Українських січових стрільців, воїнів УГА, воїнів УПА), жертв воєн, депортацій, політичних репресій та символічних могил	<u>Затрат</u> Обсяг витрат на виконання заходів <u>Продукту</u> Кількість заходів <u>Ефективність</u> Середні витрати на забезпечення виконання 1 заходу <u>Якості</u> Питома вага забезпечення виконання заходів до плану поточного року	Виконавчий комітет Бібрської міської ради, комунальні підприємства, заклади освіти та культури, громади	Місцевий бюджет	В межах бюджетних призначень визначених місцевим бюджетом на відповідний бюджетний період	Збереження національної пам'яті; вшанування на належному рівні пам'яті про учасників національно-визвольної боротьби, жертв воєн, депортацій та політичних репресій; практичне втілення патріотично-виховної роботи серед дітей та молоді
		Захід 2. Пошук місць поховання, ексгумація та перепоховання учасників національно-визвольної боротьби	<u>Затрат</u> Обсяг витрат на виконання заходів <u>Продукту</u> Кількість заходів <u>Ефективність</u> Середні витрати на забезпечення виконання 1 заходу <u>Якості</u> Питома вага забезпечення виконання заходів до плану поточного року	КП ЛОР «Доля», заклади освіти та культури громади	Місцевий бюджет	В межах бюджетних призначень визначених місцевим бюджетом на відповідний бюджетний період	Відновлення історичної справедливості, повернення із забуття імен учасників національно-визвольної боротьби
		Захід 3. Завершення процесів декомунізації і деколонізації. Ексгумація та перепоховання радянських військовослужбовців часів Другої світової війни і повоєнного періоду	<u>Затрат</u> Обсяг витрат на виконання заходів <u>Продукту</u> Кількість заходів <u>Ефективність</u> Середні витрати на забезпечення виконання 1 заходу <u>Якості</u> Питома вага забезпечення виконання заходів до плану поточного року	КП ЛОР «Доля», комунальні підприємства громади	Місцевий бюджет	32,685	Усунення з центральних просторів населених пунктів громади залишкових ознак радянського минулого, захоронення останків у належному місці
		Усього на програму:					32,685

Бібрський міський голова

Роман ГРИНУС

Секретар Бібрської міської ради

Ігор Стах